

**INWENTARYZACJA
ARCHITEKTONICZNO - KONSERWATORSKA**

**PAŁACU DĄMBSKICH W WOJNICZU I ZABYTKÓW W
JEGO OTOCZENIU: KORDEGARDY I BUDYNKU
GOSPODARCZEGO WRAZ Z WEWNĘTRZNYMI
INSTALACJAMI: WODNO – KANALIZACYJNĄ, C.O.
ELEKTRYCZNĄ, GAZOWĄ, WENTYLACYJNĄ.**

**NA DZ. NR EW. 1665/24 W WOJNICZU, PRZY UL.
JAGIELLOŃSKIEJ**

Inwestor: Gmina Wojnicz, ul. Rynek 1, 32-830 Wojnicz

Wykonała: mgr inż. arch. Małgorzata Baran,
zam. Wola Dębińska 130, 32-852 Dębno,
nr upr. w specj. architektura b.o. MOIA 07/2002

wykonano na podst. Umowy o Dzieło z Inwestorem

Tarnów Dębno, 09.2015

ZAWARTOŚĆ OPRACOWANIA

I. OPIS TECHNICZNY

1. Przedmiot opracowania
2. Bibliografia
3. Sytuacja
4. Charakterystyka ogólna obiektów
5. Dane techniczne
6. Konstrukcja
7. Izolacje
8. Instalacje
9. Urządzenia dźwigowe
10. Wykończenie wewnętrzne budynków
11. Wykończenie zewnętrzne budynków
12. Uwagi końcowe

II. CZĘŚĆ GRAFICZNA

Rys. nr A.01. Sytuacja

Skala 1:1000

BUDYNEK PAŁACU: ARCHITEKTURA

Rys. nr P.01. Rzut piwnic

Skala 1:50

Rys. nr P.02. Rzut parteru

Skala 1:50

Rys. nr P.03. Rzut piętra

Skala 1:50

Rys. nr P.04 Rzut więźby dachowej

Skala 1:50

Rys. nr P.05. Przekrój I-I

Skala 1:50

Rys. nr P.06. Przekrój II-II

Skala 1:50

Rys. nr P.07. Przekrój III-III

Skala 1:50

Rys. nr P.08. Przekrój IV-IV

Skala 1:50

Rys. nr P.09. Elewacja zachodnia

Skala 1:50

Rys. nr P.10. Elewacje południowa

Skala 1:50

Rys. nr P.11. Elewacje wschodnia

Skala 1:50

Rys. nr P.12. Elewacje północna

Skala 1:50

BUDYNEK PAŁACU: DETALE

Rys. nr P.13. Kolumny klatki schodowej

Skala 1:5

Rys. nr P.14. Balustrada klatki schodowej

Skala 1:5

Rys. nr P.15. Gzymsy i podokiennik

Skala 1:5

Rys. nr P.16. Elewacja zachodnia - monogram

Skala 1:5

Rys. nr P.17. Półfilarki i półkolumny w salach

Skala 1:5

Rys. nr P.18. Kominek

Skala 1:10

Rys. nr P.19. Półfilary w sieni

Skala 1:10

Rys. nr P.20. Stolarka – drzwi parteru; cz. 1

Skala 1:20

Rys. nr P.21. Stolarka – drzwi parteru; cz. 2

Skala 1:20

Rys. nr P.22. Stolarka – okna parteru; cz. 1

Skala 1:20

Rys. nr P.23. Stolarka – okna parteru; cz. 2

Skala 1:20

Rys. nr P.24. Stolarka – okna parteru; cz. 3

Skala 1:20

Rys. nr P.25. Stolarka – werandy

Skala 1:20

Rys. nr P.26. Stolarka – drzwi piętra

Skala 1:20

Rys. nr P.27. Stolarka – okna piętra; cz. 1

Skala 1:20

Rys. nr P.28. Stolarka – okna piętra; cz. 2

Skala 1:20

Rys. nr P.29. Stolarka – okna piętra; cz. 3

Skala 1:20

Rys. nr P.30. Kraty okienne

Skala 1:20

BUDYNEK PAŁACU - INSTALACJE SANITARNE

Rys. nr P.S1. Rzut piwnic

Skala 1:50

Rys. nr P.S2. Rzut parteru

Skala 1:50

Rys. nr P.S3. Rzut piętra

Skala 1:50

BUDYNEK PAŁACU – INSTALACJE ELEKTRYCZNE

Rys. nr P.E1. Rzut piwnic	Skala 1:50
Rys. nr P.E2. Rzut parteru	Skala 1:50
Rys. nr P.E3. Rzut piętra	Skala 1:50

BUDYNEK KORDEGARDY: ARCHITEKTURA

Rys. nr K.01. Rzut parteru	Skala 1:50
Rys. nr K.02. Rzut więźby dachowej	Skala 1:50
Rys. nr K.03. Przekrój X-X	Skala 1:50
Rys. nr K.04. Elewacje wschodnia i zachodnia	Skala 1:50
Rys. nr K.05. Elewacje południowa i północna	Skala 1:50

BUDYNEK KORDEGARDY: DETALE

Rys. nr K.06. Gzymsy i podokiennik	Skala 1:5
Rys. nr K.07. Stolarka	Skala 1:20

BUDYNEK KORDEGARDY – INSTALACJE SANITARNE

Rys. nr K.S1. Rzut parteru	Skala 1:50
----------------------------	------------

BUDYNEK KORDEGARDY – INSTALACJE ELEKTRYCZNE

Rys. nr K.E1. Rzut parteru	Skala 1:50
----------------------------	------------

BUDYNEK GOSPODARCZY („WILLA”): ARCHITEKTURA

Rys. nr W.01. Rzut piwnic	Skala 1:50
Rys. nr W.02. Rzut parteru	Skala 1:50
Rys. nr W.03. Rzut piętra	Skala 1:50
Rys. nr W.04 Rzut więźby dachowej	Skala 1:50
Rys. nr W.05. Przekrój A-A	Skala 1:50
Rys. nr W.06. Przekrój B-B	Skala 1:50
Rys. nr W.07. Przekrój C-C	Skala 1:50
Rys. nr W.08. Elewacja zachodnia	Skala 1:50
Rys. nr W.09. Elewacje północna	Skala 1:50
Rys. nr W.10. Elewacje południowa	Skala 1:50
Rys. nr W.11. Elewacje wschodnia	Skala 1:50

BUDYNEK GOSPODARCZY („WILLA”): DETALE

Rys. nr W.12. Gzyms i podokiennik	Skala 1:50
-----------------------------------	------------

BUDYNEK GOSPODARCZY - INSTALACJE SANITARNE

Rys. nr W.S1. Rzut piwnic	Skala 1:50
Rys. nr W.S2. Rzut parteru	Skala 1:50
Rys. nr W.S3. Rzut piętra	Skala 1:50

BUDYNEK GOSPODARCZY – INSTALACJE ELEKTRYCZNE

Rys. nr W.E1. Rzut piwnic	Skala 1:50
Rys. nr W.E2. Rzut parteru	Skala 1:50
Rys. nr W.E3. Rzut piętra	Skala 1:50

OPIS TECHNICZNY

1. Przedmiot opracowania

Przedmiotem opracowania jest inwentaryzacja architektoniczno – konserwatorska zespołu budynków zabytkowych Pałacu Dąbskich usytuowanych w Wojniczu na dz. nr ewid. 1665/24, przy ul. Jagiellońskiej.

Zespół obejmuje trzy budynki:

- budynek Pałacu
- budynek Kordegardy, zwany „Adamusówką”
- budynek gospodarczy, zwany lokalnie „Willą”, dawny budynek mieszkalny – gościnny.

Zgodnie z Umową o Dzieło zn. PI/72/2015 Opracowanie obejmuje:

- Rysunki architektoniczne, obejmujące rzuty, przekroje i elewacje wszystkich trzech budynków (w tym więźby dachowej)
- Rysunki detali architektonicznych i zdobień (w tym zabytkowej stolarki okiennej i drzwiowej, klatki schodowej w budynku Pałacu)
- Rzuty widocznych instalacji wewnętrznych w branży wono-kanalizacyjnej, c.o., elektrycznej, gazowej i wentylacyjnej.
- Część opisową zawierającą także dane techniczne ww. budynków

2. Bibliografia:

- Katalog zabytków sztuki w Polsce, Tom 1. woj. Krakowskie, Warszawa 1953
- A.B. Krupiński „Zabytki urbanistyki i architektury Województwa tarnowskiego”
- T. Chrzanowski, M. Kornecki „Sztuka Ziemi Krakowskiej” Kraków 1982
- J. Szymański „Wojnicz, dzieje i zabytki” Wojnicz 1965
- Dokumenty i materiały w archiwum W.K.Z. – Delegatura w Tarnowie, w tym:
- Karta ewidencji zabytków,
- Inwentaryzacja budynku pałacu oprac przez mgr inż. arch. M. Bugajską 1975,
- Decyzja w sprawie wpisania dobra kultury do rejestru zabytków nr A-308 z dn. 20.X.2017l.

3. Sytuacja

Przedmiotowy zespół budynków usytuowany jest na terenie części dawnego parku pałacowego, znajdującego się w Wojniczu, po wschodniej stronie ulicy Jagiellońskiej, na dz. nr ewid. 1665/24. Teren znajduje się ok. 500 m na południe od Rynku oraz ok. 200 m na południe od kościoła kolegiackiego.

Teren jest częściowo ogrodzony (od strony ww. ulicy przebiega niedawno wyremontowane ogrodzenie metalowe z murowanymi słupkami, na murowanym wysokim cokoliu).

Teren w bezpośrednim sąsiedztwie ww. budynków jest płaski, z tym, że teren ten przy budynku Kordegardy, usytuowanej w pn-zach. granicy działki (dochodzi do niego ww. ogrodzenie) jest zaniżony w stosunku do płaszczyzny chodnika, biegnącego wzdłuż ulicy o 70-75 cm.

Teren jest porośnięty drzewostanem dawnego parku. Na części terenu urządzono ogród zabaw dla dzieci.

Dojazd drogą gruntową, przebiegającą od nieużywanej bramy, stanowiącej integralną część Kordegardy. Wokół budynku Pałacu wykonano pętlę drogi betonowej. Drugi dojazd (nowszy) drogą betonową usytuowaną w pd-zach. części terenu do parkingu przy budynkach Internatu i dalej drogami ziemnymi do budynku gospodarczego oraz do ww. obwodowej drogi betonowej

Wszystkie trzy przedmiotowe budynki usytuowane są na osi pn-pd z odchyleniem ku wschodowi ok. 12 stopni.

Budynek Kordegardy znajduje się przy pn- zach. granicy działki (z pasem ulicy Jagiellońskiej).

Budynek Pałacu usytuowany jest w odległości 69 m w kier. pd-wsch. (i w odl. 27 m od najbliższej pn-wsch. granicy działki (z działką zajmowaną przez budynek Zespołu Szkół Licealnych i Technicznych, nr ew. 1665/19 w pn. części dawnego parku)

Budynek gospodarczy usytuowany jest 35 m na południe od budynku pałacu i w odl. 20 m od pn-wsch. narożnika działki 1665/22 z budynkami Internatu i boiskami.

W skład zespołu pałacowego wchodziły dawniej także budynki gospodarcze dawnego folwarku i browaru usytuowane obecnie na odrębnych działkach po zach. stronie ulicy Jagiellońskiej.

Teren jest uzbrojony:

- po zachodniej stronie budynku Pałacu (w drodze wewn.) przebiega nitka ciepłociągu cc100, łączącego budynki Szkoły i Internatu z przyłączem do budynku pałacu oraz przyłączem do budynku gospodarczego i z odgałęzieniem ku wschodowi po pn. stronie budynku pałacu
- pomiędzy budynkiem pałacu a bud. gospodarczym oraz po zach. stronie budynku gosp. przebiega kanalizacja sanitarna
- po zach. stronie ww. drogi wewn. przebiega wodociąg wo oraz doziemna linia elektryczna oświetlenia terenu z odgałęzieniem do budynku pałacu
- po południowej stronie budynku pałacu przebiega gazociąg gs100
- do budynku pałacu od północy dochodzi przyłącze gazowe gsA65
- rury spustowe budynku gospodarczego włączone są do kanalizacji po pd. stronie obiektu
- przyłącze wody do budynku gosp. dochodzi od zachodu
- przyłącze energet. do budynku gosp. dochodzi od zachodu (po pn. stronie przyłącza wody) do ryzalitu klatki schodowej.
- Brak danych na temat odprowadzenia wód opadowych z dachu budynku pałacu.
- Do budynku kordegardy wykonano przyłącza energet. i gazowe do wschodniej ściany budynku. Woda opadowa z dachu odprowadzona jest na teren.
- po wschodniej stronie budynku kordegardy przebiega kanalizacja teletechniczna

4. Ogólna charakterystyka obiektów

Zespół budynków Pałacu Dąbskich objęty jest ochroną zabytków:

- budynek Pałacu wraz z najbliższym otoczeniem (park o pow. ok. 3 ha) wpisany został do Rejestru zabytków pod numerem A-308 w 1971 r., pozostała część parku (poza terenem opracowania) wpisana została do Rejestru pod nr. A-19/M w 2004 r, a cały układ przestrzenny Miasta Wojnicza, na terenie którego znajduje się przedmiotowy zespół znajduje się w ww. Rejestrze pod nr. A-132 (1977).

Teren parku przylega od południa do obszaru zajmowanego przez średniowieczny gród kasztelański w Wojniczu, otoczony częściowo zachowanymi wałami obronnymi. W 1442 r. po raz pierwszy wymieniony jest starosta niegrodowy wojnicki, dzierżawca dóbr królewskich, którym był Piotr z Zamościa, alias z Zawaliny, co wskazuje na siedzibę „za walem”. W 1470 r. wymieniony jest folwark na Zamościu. Dwór drewniany spłonął w 1702 r, podpalony przez Szwedów. Drugi, wzmiankowany w 1772 r dwór miał konstrukcję szachulcową, wypełnioną cegłą. W 1780 r dwór przejęty przez władze austriackie został sprzedany Dąbskim z Lubrańca (vel Dąbscy).

W r. 1874 nastąpiła gruntowna przebudowa zespołu dworskiego. Rozebrane zostały drewniane zabudowania w tym dwór. W tym roku powstał obecny murowany pałac, budynek kordegardy i ogrodzenie. Projekt architektoniczny przypisany jest Filipowi Pokutyńskiemu, pracującemu przy ówczesnej przebudowie kościoła kolegiackiego. Wydaje się jednak, że jest to niepewne, z uwagi na pewną barbaryzację formy oraz nieuporządkowanie elewacji, a także niezbyt szczęśliwe rozwiązania funkcjonalne klatki schodowej na parterze, zwłaszcza w porównaniu z czołowymi realizacjami Pokutyńskiego w Piekarach i Minodze. Wtedy też został przekształcony otaczający pałac park romantyczny – krajobrazowy.

W 1921 r zespół pałacowy nabył Tomasz Kogutowicz, z którego inicjatywy powstała Willa (ob. nazywana budynkiem gospodarczym) w latach 1922-24. Po bankructwie właściciela w 1936 r. dwór wraz z terenem przeszedł na własność Szkoły Rolniczej w Wojniczu. Budynek pałacu służył Szkole do 1958 roku. Po wybudowaniu obecnego budynku Szkoły do roku 1990 w budynku mieścił się internat szkolny, a po 1990 (po wybudowaniu obecnego internatu) krótko znajdowała się tu siedziba przedszkola (przeniesionego pod koniec lat 90-tych do nowego budynku. Od tej pory budynek nie ma stałego użytkownika i pełni rolę pomocniczą – magazynową. W latach 90-tych XX w w piwnicach (część pd.) urządzono lokal dla Gminnego Ośrodka Kultury, obecnie nieużytkowany.

Budynek gospodarczy (Willa) pełnił rolę domu nauczycielskiego (dwa mieszkania) do lat 90-tych XX w. Od tego czasu obiekt użytkowany jest częściowo jako gospodarczy (szatnie dla pracowników utrzymania terenu Gminy). Pozostała część budynku nie jest użytkowana.

Budynek kordegardy nie jest użytkowany prawdopodobnie od lat 50-tych XX w.

4.1. Budynek Pałacu

Głównym obiektem zespołu jest budynek pałacu, wybudowany w 1874 r. w stylu neogotyku angielskiego (romantycznego). Budynek murowany, piętrowy, podpiwniczony (z częściowym wykorzystaniem starszych piwnic), z nieużytkowym poddaszem pod dwuspadowym dachem

(siodłowym), pokrytym dachówką. Układ trzytraktowy (korytarzowy), przekształcony na skutek późniejszych przebudów.

Podstawowa bryła wybudowana została na rzucie wydłużonego prostokąta, o wymiarach w osiach 37.81 m (pn.-pd.) x 13.18 (wsch.-zach).

Architektura: wystrój elewacji

Na osi elewacji frontowej – zachodniej usytuowano ryzalit wejścia głównego, nakryty dachem o kalenicy prostopadłej

Narożniki budynku oraz ryzalitu frontowego wzmocniono przyporami w kształcie ośmiobocznych baszt, zwieńczonych betonowymi ostrosłupami, otoczonymi krenelażem. Główne lica wieżyczek opatrzone wnękami zamkniętymi ostrołukowo.

Elewacja szczytowa ryzalitu frontowego posiada w poziomie parteru portal o narysie „oślego grzbietu”, ponad którym znajduje się kwadratowy „kartusz” ze stylizowanym monogramem SF. Na poziomie pierwszego piętra znajduje się triada okien zamkniętych łukiem odcinkowym, ponad którymi wykonano dekorację tynkową w formie stylizowanych koron ośmiopałkowych. Nad oknami piętra zaczyna się schodkowa dekoracja szczytu, otaczająca dwa okna strychowe oraz kwadratową wnękę (na zegar ?) nad tymi oknami. Wieżyczki flankujące ryzalit otrzymały pod wsparciem krenelaża dodatkowe poszerzenie na poziomie poddasza. Ściana osłaniająca połacie dachu kończy się ukośnie biegnącym masywnym gzymsem, przechodzącym w prostokąt w szczycie. Główne lica wieżyczek opatrzone wnękami zamkniętymi półkoliście.

Skrzydła boczne elewacji frontowej ukształtowano niesymetrycznie. Na północnej części elewacji na poziomie piętra zastosowano regularnie rozmieszczone trzy pary okien, niemal identycznych jak na ryzalicie. W parterze jednak pod parami okien usytuowano okna pojedyncze, za wyj. pomieszczenia pn. zach., które otrzymało również parę okien. O ile jednak okna piętra mają zamknięcie łukiem odcinkowym i dekorację nadproży w formie stylizowanych koron (dziewięciopałkowych), to na parterze okna otrzymały łuk „ośli grzbiet”. Dodatkowo nad oknami zastosowano neogotycki gzyms schodkowy.

Tak samo ukształtowane są pojedyncze okna ścian bocznych ryzalitu frontowego.

Część południowa elewacji frontowej ma układ regularny trzyosiowy. Na piętrze znajdują się trzy duże ostrołukowe okna obramowane dodatkowym wypuszczeniem rozglifienia. Na parterze usytuowane są pojedyncze okna prostokątne obramowane gzymsem neogotyckim, z tył że zamiast okna południowego znajduje się wnęka z malowanym, niezbyt czytelnym zegarem słonecznym. Jednolity jest natomiast gzyms koronowy, wieloskokowy, podparty rzędem niewielkich trzystopniowych kroksztynek.

Staranne opracowanie otrzymała także elewacja południowa (szczytowa), trzyosiowa, przy czym oś zachodnia różni się od osi wschodniej.

W parterze na osi środkowej i zachodniej umieszczono duże prostokątne okna, lecz bez oprawy gzymsem jak na elewacji zachodniej. W osi wschodniej natomiast umieszczone jest znacznie mniejsze okno prostokątne z neogotyckimi szprosami. Przed elewację wysunięty jest duży balkon wsparty dwoma ośmiobocznymi słupami, bez elementów dekoracyjnych. Ich przedłużenie ponad stalową (powojenną) balustradę nakryte jest płasko. W nakrywkach znajdują się wnęki na doniczki. Wyjście na balkon jest prawdopodobnie przebudowane, bo ma nadproże płaskie i proporcje modernizmu z lat 20-tych XX w. Zamiast okna w osi zach. znajduje się blenda zamknięta łukiem odcinkowym, ponad którą umieszczono neogot. gzyms. Niemal identyczny wykrój i gzyms ma okno piętra w osi wschodniej, ale umieszczone zostało w dużej wnęcie, zamkniętej od góry pięcioma arkadkami, podpartymi kroksztynami (o odmiennym kształcie niż na elewacji frontowej).

Nad wyjściem balkonowym umieszczono drugi zegar słoneczny z blaszaną tarczką słońca i podobnym zakończeniem gnomona, zakotwiczonego tuż pod podwójnymi oknami poddasza, prostokątnymi o silnie rozglifionych ościeżach.

Po obu stronach okien strychowych usytuowane są dwie nadwieszane ośmioboczne wieżyczki wsparte na neogot. „cebulastych” wspornikach. Dolne „piętro” wieżyczek masywniejsze, dekorowane prostokątnymi blendami, górna część udekorowana neogot. wgłębieniami i nakryta ośmiobocznymi hełmami ostrosłupowymi o silnie wysuniętej podstawie. Pomiedzy wieżyczkami umieszczono poziomy krenelaż, przerwany w osi lekko wysuniętą kwadratową wieżyczką zwieńczoną także krenelażem. Do wieżyczki przymocowany jest żelazny pręt kolejnego gnomony. Skosy ścian szczytowych opatrzone analogicznym krenelażem ponad gzymsem.

Nieco odmiennie ukształtowano zwieńczenie elewacji północnej, która w poziomie piętra nie posiada żadnych otworów. Na osi elewacji umieszczono silnie wysuniętą kwadratową wieżyczkę, podobną

jak na elewacji południowej, z tym, że na osi wieżyczki znajduje się lancetowate przezrocze poddasza, zamknięte ostrołukowo. Wieżyczkę popiera wydatny wspornik o rzucie trójkątnym i dwóch zwężających się kondygnacjach. Skosy po obu stronach wieżyczki są podobne jak na elewacji południowej, ale wieżyczki boczne nie schodzą poniżej gzymsu, nie posiadają dekoracji wewnętrznej. Pod wschodnim skosem znajduje się częściowo uszkodzone „boniowanie”.

Najbardziej chaotyczna jest elewacja wschodnia („tylna”). Na osi elewacji nie występuje żaden ryzalit, a jedynie balkon podparty trzema ośmiobocznymi słupami, identycznymi jak przy elewacji południowej. Przestrzeń pod balkonem została wtórnie zamurowana, tworząc werandę z wyjściem w przeszle pd. i prostokątnymi wielopolowymi oknami w pozostałych przeszłach. Betonowe schody i cokół są uszkodzone.

Na poziomie piętra znajduje się okno ostrołukowe trój skrzydłowe analogiczne jak części południowej na elewacji zachodniej, ze starannie opracowanym detalem stolarskim. Podobnie ukształtowane jest wyjście na balkon nad przeszłem północnym.

Pozostałe okna piętra mają wykrój nadproża w formie spłaszczonego „oślego grzbietu”. Okno od pomieszczenia sanitariatów jest (wtórnie?) podmurowane.

Okna parteru zamknięte są łukiem odcinkowym, z tym, że pom. ubikacji posiada dwa wąskie okna jednoskrzydłowe. Opis Okien w dalszej części Opracowania.

Pomiędzy oknami piętra południowej części elewacji znajduje się kolejny malowany na ścianie zegar słoneczny, silnie uszkodzony, o niemal nieczytelnej dekoracji malarskiej.

Pomiędzy oknami rozmieszczono nieregularnie niewielkie kartusze o różnym obrysie, płaskie, bez dekoracji.

Gzyms koronowy murowany ciągniony, wieloskokowy.

Pod oknami w pn. części elewacji usytuowane są dwa duże okna piwniczne otoczone odsadzką cokołową (z pom. kuchni).

Pod oknami sanitariatów usytuowane jest wejście do południowej części piwnic, przebudowane do obecnego kształtu w końcu XX w. (z zewnętrznymi schodami bet. otoczonymi bet. murkiem, zwieńczonym skrzynią lastrykową na kwiaty, dekorowaną licówką z otoczków granitowych (dunajcowych)).

Prawdopodobnie już w trakcie budowy pałacu nastąpiła decyzja o powiększeniu budynku o dodatkowe pomieszczenia od północy (z wejściem „kuchennym”). Dobudówka północna jest parterowa, podpiwniczona w osiach zachodniej i środkowej elewacji północnej, oraz piętrowa w osi wschodniej, nakryta dachem trzispadowym o nachyleniu zbliżonym do dachu głównego. Okna elewacji wschodniej dobudówki upodobniono do okien korpusu. Okna i drzwi w elewacji północnej (części parterowej) są prostokątne, bez elementów dekoracyjnych. Starannie opracowano natomiast elewację zachodnią przybudówki, umieszczając na poziomie parteru ostrołukową blendę otoczoną neogot. gzymsem. Ponad blendą znajduje się kolejny fryz konsolowy podtrzymujący gzyms, ponad którym usytuowano blankowanie w dwóch wielkościach, zasłaniając w ten sposób dach pulpitowy przybudówki. Na narożniku umieszczono wiszącą ośmioboczną wieżyczkę, nieco niesymetryczną, bez dodatkowych dekoracji za wyj. podparcia ostrołukowego hełmu.

Gzymsy przybudówki są wieloskokowe, ale o innym profilowaniu niż na elewacji wschodniej korpusu gł. (gzymsy te również różnią się od siebie: gzyms nad częścią piętrową jest znacznie staranniej wykonany).

W kondygnacji piwnicznej przybudówki znajduje się wejście do północnej części piwnic, poprzedzone stopniami terenowymi. Niewielkie dwuskrzydłowe drzwi są silnie uszkodzone.

Elewacje są tynkowane: podstawowy kolor to „piasek żółty”. Elementy dekoracyjne, wnęki, glify okienne są białe. Monogram na froncie prawdop. był jasno żółty (złoty). Wielokolorowe są zegary słoneczne na elewacjach długich.

Pokrycie stanowi dachówka ceramiczna zakładkowa.

Układ funkcjonalny i dekoracja wnętrz:

W parterze ryzalitu frontowego znajduje się sklepiony przedsionek wejścia głównego, z którego ostrołukowy portal („ośli grzbiet”) wprowadza do sklepionej sieni, otwartej na klatkę schodową znajdującą się na przedłużeniu sieni. Zarówno ściany sieni jak i klatki schodowej w poziomie parteru wyłożone są boazerią drewnianą (być może późniejszą). Z sieni prowadzą dwójce dwuskrzydłowych drzwi do pomieszczeń traktu zachodniego, obecnie zachowane są drzwi, ale od strony pomieszczeń otwory zostały wtórnie zamurowane. Pomiędzy sienią a klatką schodową znajduje się łuk odcinkowy podparty po obu stronach prostokątnymi półfilarkami o antykizujących głowicach, w które wkomponowano kartusze z herbem właścicieli.

Niemal bezpośrednio za ww. łukiem rozpoczynają się schody prowadzące na piętro. Pomieszczenie klatki schodowej ma rzut zbliżony do kwadratu, w którego środku usytuowano masywną kolumnę o antykizującej bazie i niezbyt stylowej głowicy dzbankowej, podpierającą cztery gurtu sklepień piętra. Wokół ww. kolumny (z jej trzech stron) zamocowane są jednobiegowe wachlarzowe schody drewniane, z lekkim poszerzeniem na dwóch dolnych stopniach, stojących na posadzce parteru. Balustrada drewniana z toczonej trałek, wzmocniona lokalnie (wtórnie) prętami metalowymi). Policzki z drewna klejonego. Podbitka pod biegiem ze sklejki. Bieg schodowy (policzek zewn.) usztywniony jest dodatkowo niewielką kolumnienką kamienną – betonową o neogot. formach. Schody wyprowadzają na drewnianą antresolę otaczającą klatkę schodową na poziomie piętra. Antresola podparta jest drewnianymi, rzeźbionymi wspornikami.

Od klatki schodowej na parterze prowadzi przejście dawniej do ogrodu obecnie na werandę pod balkonem wschodnim, ostrołukowe, ozdobne, ozdobne drzwi do Sali (trójpłaszczyznowej) usytuowanej we wschodnim traktcie skrzydła pn. oraz dwa łukowe niezamykane wejścia do korytarzy skrzydeł bocznych.

Korytarz południowy, sklepiony kolebkowo i żaglasto, posiada dekoracyjny gzyms na ścianach. W traktcie zachodnim dwa pierwsze przeszła zajmuje sala sklepiona, przedzielona łukiem odcinkowym podpartym na dwóch półkolumnach z uproszczonymi głowicami.

Od strony południowej usytuowana jest druga, podobna sala, z podobnymi półkolumnami (aktualnie podzielona ścianką działową na dwa pomieszczenia. W tej sali widoczna jest wnęka przejścia (amfiladowego) do sali w traktcie zachodnim, a także częściowo zamurowane przejście do pomieszczenia pd-wschodniego (nakrytego stropem płaskim).

Po zach. stronie korytarza pd. usytuowane jest pomieszczenie umywalni, nakryte stropem, silnie przekształcone przez wprowadzenie ścianki centralnej z umywalkami, oraz pom. ubikacji (obecnie są to dwie kabiny bez przedsionków).

Korytarz skrzydła północnego, sklepiony częściowo kolebkowo, częściowo odcinkowo posiada dodatkowe wejście do Sali w traktcie wschodnim oraz (obecnie jedyne) do pom. w traktcie zachodnim. Pomieszczenie to jako jedyne posiada trzy szafki wnękowe, wbudowane w ściany wewnętrzne. W ścianie pn. umieszczone są drzwi dawnej amfilady (zamurowane z przeciwnej strony). Korytarzyk pierwotnie dochodził do tego pomieszczenia (być może była to dwuprzęsłowa salka, gdyż ponad grubą ścianą dzielącą to pomieszczenie do pomieszczenia w narożniku pn- zach. korpusu widoczne są ślady szerszego gurtu. Obecnie korytarzyk wewn. przedłużono odcinając część salki, aby dojść niezależnie do pom. narożnego. Pomieszczenie narożne co najmniej w II poł. XX w. pełniło rolę kuchni a poprzednie jadalni, dlatego w ścianie między tymi pomieszczeniami wykonane są wtórnie dwa okienka podawcze.

Usytuowana w traktcie wschodnim ww. trójpłaszczyznowa sala udekorowana jest podobnym gzymsem jak korytarz południowy. Do wysokości gzymsu ściany obłożone są późniejszą boazerią. W ścianie wewn. tej Sali usytuowany jest nieczynny kominek w oprawie ceramicznej (brak komina dla odprowadzenia spalin). Na tylnej ścianie wnęki kominka umieszczono wtórnie żelazną płytę z dekoracją (kosa, podkowa i grabie) oraz datą A.D. MCMXXXIV. Z tej Sali prowadzi wejście (ukryte w boazerii) do pom. pn-zach. w przybudówce pn. Drugie wejście do przybudówki pn. prowadzi z pom. „kuchni” w traktcie zach. W przybudówce pd. na parterze znajduje się korytarzyk wewn. z wyjściem gospodarczym, dwa pomieszczenia (wschodnie i północne) oraz pom. sanitariatu z trzema muszlami i śladami po drewnianych kabinach. W pom. północnym na podłodze drewnianej jest ślad po piecu. Pomieszczenia przybudówki nie są sklepione.

Pom. klatki schodowej na piętrze posiada skromną dekorację pilastrami, zwieńczonymi gzymsem o profilu jak gzymsy wewn. na parterze. Z klatki schodowej prowadziło dawniej przejście do Sali w skrzydle pn. w traktcie wschodnim, obecnie widoczne są drzwi od strony klatki schodowej, a od Sali otwór został zamurowany.

Na piętrze w osi gł. korpusu usytuowana jest sala nad sienią i przedsionkiem. Ponadto z klatki schodowej odchodzą dwa korytarze do skrzydeł bocznych. Korytarz południowy, sklepiony analogicznie jak na parterze prowadzi do pomieszczeń o niemal identycznym układzie jak na parterze, tyle że również sala w traktcie zachodnim została wtórnie podzielona na dwa pomieszczenia. W tej Sali zamiast półkolumn jak na parterze zastosowano półfilarki prostokątne z ozdobną uproszczoną bazą i głowicą i zwężającym się trzonie. Pom. środkowe traktu zach. jako jedyne na piętrze (poza korytarzami i klatką schodową) otrzymało sklepienie żaglaste. Sala w pd-zach. narożniku podobnie jak na parterze została wtórnie podzielona ścianką działową. W korytarzu

skrzydła południowego znajdują się ponadto schody prowadzące na strych (częściowo zabudowane nad korytarzem).

Większe zmiany wykonano w skrzydle północnym, w którym pierwotnie prawdopodobnie były dwie sale w amfiladzie, na całą szerokość budynku. Obecnie w osi skrzydła wydzielono za pomocą ścianek działowy korytarz, z którego wejścia prowadzą do trzech pomieszczeń usytuowanych w obu traktach bocznych.

Piwnice, pierwotnie pod całym budynkiem obecnie rozdzielone są na część południową i część północną, gdyż pomieszczenia pod sienią i klatką schodową zostały zasypane (zachowały się ślady przejść w przyległych pomieszczeniach).

W części północnej z ww. zejścia pod dobudówką pn. prowadzi wejście do piwniczki pod dobudówką i do piwnicy (w trakcie wsch.), będącej dawną kuchnią (zachowany zrujnowany trzon węglowy i szyb windy towarowej). Z „kuchni” prowadzi przejście do dalszej części piwnic, zawierającej cztery połączone komórki. Piąta z piwnic została zasypana. Południowa część piwnic posiada wewnętrzny korytarz (pod korytarzem parteru), sanitariaty (nowe) pod umywalnią) oraz dwie salki dwuprzęsłowe: pod zach. traktem (w tej Sali zamontowano zestaw wymiennikowy) pod pd-zach. narożnikiem (sala „konsumpcyjna” GOK-u). W pom. pd-wsch. urządzono zaplecze bufetu, wybijając otwór podawczy w ścianie od strony ww. salki. Piwnice tej części są bardzo niskie (do 2.28 m) i nie spełniają wymagań dla użyteczności publicznej. Ponadto na skutek sączenia część posadzek jest zalana wodą.

4.2. Budynek Kordegardy.

Budynek kordegardy, parterowy, niepodpiwniczony, składa się z dwóch kwadratowych, połączonych ze sobą pomieszczeń: kwadratowego pomieszczenia straży od strony zachodniej i również kwadratowego niewielkiego przedsionka dostawionego od wschodu w licu ściany pd. (z wyłazem na strych). Wymiary zewn. pom. straży to 501 (pn-pd) x 4.97 m a przedsionka odpowiednio 2.57 x 2.02 m.

Architektonicznie budynek nawiązuje do budynku pałacu: Do trzech naroży dostawione są szkarpy – wieżyczki o identycznym kształcie jak w narożnikach korpusu pałacu (tylko dwukrotnie niższe i nieco węższe). Czwarta wieżyczka usytuowana jest jako wolnostojąca po przeciwnej stronie wjazdu – jako konstrukcja wsporcza bramy. Obecna stalowa brama pochodzi z czasu, gdy pałac pełnił rolę szkoły. Naroża przedsionka nie są oszkarpowane. Okna elewacji północnej, wychodzącej na przejazd i zachodniej od strony najazdu) są ostrołukowe, o ościeżach rozglifionych. W obu elewacjach znajduje się para okien ze wspólnym podokiennikiem i wspólnym neogot. gzymsem, podobnym do gzymśów na elewacjach pałacu. Gzyms koronowy jest wieloskokowy, lecz znacznie prostszy niż na elewacjach pałacu. Pomieszczenie straży nakryte jest wysokim czterospadowym dachem, którego połacie pn. i pd. są znacznie bardziej nachylone niż wschodnia i zachodnia, przez co nad kwadratowym pomieszczeniem powstała kalenica.

Przedsionek jest niższy od pom. straży. Nad przedsionkiem dach jest trzyspadowy. Pokrycie dachówką jak budynek pałacu. Wejście do budynku w pn. ścianie przedsionka. Drzwi o nadprożu prostym. Również niewielkie okienka w elewacjach południowej i wschodniej mają kształt prostokątny.

4.3. Budynek gospodarczy (Willa)

Budynek posiada dwie kondygnacje użytkowe nadziemne oraz częściowe podpiwniczenie.

Budynek ma kształt zbliżony do litery „T” o osi pn-pd. W części północnej pięterowej na osi znajduje się główna klatka schodowa (wysunięta ryzalitem ok. 1.5 m przed elewację pn) z wejściem z zewnątrz oraz po dwa duże pomieszczenia po obu stronach klatki (bez wejść na poziomie parteru). W części pd, parterowej z użytkowym poddaszem, usytuowane są dwa trakty pomieszczeń. Od wschodu do części północnej przylega parterowa przybudówka kuchenna, z użytkowym poddaszem. Po stronie pd-wsch. budynku usytuowany jest obszerny taras wyjścia ogrodowego, otoczony murkiem. Na ścianie zach. części północnej znajduje się wspornikowy balkon. Wymiary zewnętrzne rzutu zamykają się w prostokącie o wym. 18.82 m (wsch-zach) x 18.18 m (pn-pd).

Dekoracje elewacji obejmowały skromny gzyms oraz podokienniki. Elewacje zostały niedawno ocieplone, przez co nie można obecnie ustalić pierwotnego kształtu gzymsu i podokienników. Okna – wszystkie o wykroju prostokątnym zostały wymienione na komorowe jednoramowe i pierwotny

podział uległ zatarciu. Jedynym elementem pierwotnym jest skromna spawana balustrada balkonu – modernistyczna, bez ozdób.

Układ funkcjonalny parteru został wtórnie zaburzony, przez wydzielenie w części zachodniej pomieszczeń socjalno – magazynowych.

Układ pierwotny obejmował dwa lokale mieszkalne (po jednym na kondygnacji). Wejście do mieszkania na parterze usytuowane było od zachodu, przez zewnętrzny ganek, częściowo zadaszony (wnęka) do przedsionka. Obecnie z tego przedsionka prowadzą wejścia do pomieszczeń po stronie południowej i po stronie północnej, a z przedsionka wydzielono dodatkowo ubikację. Przejście do salonu w trakcie wschodnim zostało zamurowane.

Pozostała część parteru tworzy lokal mieszkalny, posiadający obecnie wejście od północy przez przedsionek gosp. do kuchni (przy której jest mała spiżarnia) i dalej przez korytarz, z którego prowadzą wejścia do łazienki i toalety w części pn oraz na dodatkowe schody do piwnicy, do salonu we wschodnim trakcie skrzydła pd. i dalej do sypialni w narożniku pd-wsch.

Dach nad częścią północną dwuspadowy o kalenicy wsch-zach, dwuspadowy (o kalenicy prostopadłej) nad ryzalitem klatki schodowej, trzyspadowy nad przybudówką kuchenną (niższy) oraz mansardowy nad częścią południową.

Na piętrze znajduje się drugi lokal mieszkalny, obejmujący hall wewnętrzny, z którego wejścia prowadzą do saloniku od strony zachodniej, dwóch amfiladowo usytuowanych pokoi w części południowej (trakt zachodni i zakończenie południowe), łazienki i wc w trakcie wsch. części południowej. Po wschodniej stronie klatki schodowej znajduje się kuchnia (z małym przedsionkiem od strony klatki), mała spiżarnia i pokój służbowy na poddaszu nad kuchnią parteru.

Wewnątrz budynku zachowały się drzwi z I. poł. XX w, nie posiadające jednak żadnych elementów dekoracyjnych. Jedynym elementem wyposażenia wewnętrznego są dwa piece kaflowe (bez ozdób) zachowane w części pd.

Podpiwniczenie znajduje się pod częścią północną i pod częścią zach. skrzydła pd. Z głównej klatki schodowej wejście w kier. zachodnim prowadzi do dwóch amfiladowo usyt. piwnic, (w piwnicy pn-zach. zamontowano wymiennik ciepła). Wejście w kier. wschodnim prowadzi do kolejnej przejściowej piwnicy, a z niej na wewnętrzny korytarzyk (z wyjściem na parter) prowadzący do dwóch piwnic pod częścią kuchenną. Wszystkie piwnice nakrywa strop żelbetowy. Okienka ujęto w studzienki.

5. Dane techniczne

(opis funkcji pomieszczeń znajduje się na rzutach kondygnacji)

5.1. Budynek pałacu:

Rzut nieregularny, wpisany w prostokąt o wym.: 42.20 m (pn-pd) (44.86 wraz z balkonem południowym) x 19.49 m (wsch-zach)

Pow. piwnic: część pn. 132.79 + część pd. 120.85 =	253.64 m ² .
Pow. użytkowa parteru:	400.94 m ² .
Pow. użytkowa piętra:	404.84 m ² .
Razem Pu =	805.78 m ² .
Powierzchnia zabudowy budynku	632.53 m ² .
Pow. całkowita piwnic:	591.15 m ² .
Pow. całkowita parteru:	589.17 m ² .
Pow. całkowita piętra:	557.98 m ² .
Razem Pc =	1738.30 m ² .
Kubatura: V =	7660 m ³ .

Wyniesienie parteru ponad poziom otaczającego terenu: od 0.36 do 1.23 m

Wysokość budynku do kalenicy 14.27 m, wysokość wraz z dominantami 16.75 m.

Wysokości pomieszczeń zróżnicowane (do 3.95 m), pokazane na rysunkach.

5.2. Budynek kordegardy:

Rzut nieregularny, wpisany w prostokąt o wym.: 7.40 m (wsch-zach) x 5.84 m (pn-pd)

Pow. użytkowa	18.71 m ² .
Powierzchnia zabudowy budynku	35.17 m ² .
Pow. całkowita	33.24 m ² .
Kubatura: V =	146 m ³ .

Wyniesienie parteru ponad poziom otaczającego terenu: od 42 cm do zagłębienia – 37 cm.

Wysokość budynku do kalenicy 7.05 m,
Wysokości pomieszczeń zróżnicowane (2.98 i 2.52 m), pokazane na rysunkach.

5.3. Budynek gospodarczy - Willa:

Rzut nieregularny, wpisany w prostokąt o wym.: 18.18 m (pn-pd) x 18.82 m (wsch-zach)

Pow. piwnic: 81.91 m².

Pow. użytkowa parteru: 149.31 m².

Pow. użytkowa piętra: 123.03 m².

Razem Pu = 272.34 m².

Powierzchnia zabudowy budynku 293.37 m².

Pow. całkowita piwnic: 128.08 m².

Pow. całkowita parteru: 215.56 m².

Pow. całkowita piętra: 169.01 m².

Razem Pc = 512.65 m².

Kubatura: V = 1725 m³.

Wyniesienie parteru ponad poziom otaczającego terenu: od 0.82 – 0.56 m

Wysokość budynku do kalenicy 10.77 m

Wysokości pomieszczeń zróżnicowane (do 3.02 m), pokazane na rysunkach.

6. Konstrukcja

6.1. Budynek pałacu

Kategoria geotechniczna posadowienia druga. Posadowienie bezpośrednie

Ściany fundamentowe murowane z cegły pełnej, uzupełnionej kamieniem miejscowym (piaskowcem). Grubość do 105 cm.

Sklepienia nad piwnicami z cegły: kolebkowe, odcinkowe oraz żaglaste, bardzo spłaszczone

Strop nad piwnicami (pom. 06) żelbetowy

Posadzki piwnic betonowe (oraz lastrykowe), w części pomieszczeń ubity grunt.

Ściany zewn kondygnacji nadziemnych murowane z cegły pełnej na zaprawie wapiennej i wapienno – cementowej: gr. 52 (przybudówka pn) do 85 cm (z tynkiem)

Ściany nośne wewn. murowane z cegły pełnej na zaprawie wapiennej i wapienno – cementowej od gr. 28 cm (z tynkiem)

Ściany wewn. działowe jak nośne od grubości 15 cm (z tynkiem)

Schody zewn. betonowe i żelbetowe

Schody wewn. betonowe do piwnic i na poddasze oraz drewniane wachlarzowe w klatce schodowej.

Balkony żelbetowe

Stropy kondygnacji nadziemnych drewniane, belkowe, osłonięte obustronnie deskami, od dołu tynkowane na trzcinie.

Sklepienia z cegły: kolebkowe, odcinkowe oraz żaglaste, bardzo spłaszczone

Kominy murowane z cegły pełnej, czapy betonowe.

Nadproża murowane płaskie i łukowe o różnorodnych kształtach.

Konstrukcja drewniana dachu z krawędziaków: dach główny korpusu dwuspadowy (siodłowy) o nachyleniu połaci 33 stopnie, o konstrukcji nietypowej, o cechach łączących dach jętkowy z czteropłatwiowym (płatwie stanowią podparcie jętek), dodatkowo pomiędzy płatwiami a jętkami zastosowano przekładkę poziomującą. Stężenia dźwigarów pełnych zastrzałami (bez użycia kleszczy). Dach nad ryzalitem zachodnim jętkowy o nach. 48 stopni, dach nad przybudówką pn: nad częścią piętrową trzyspadowy o nach. 33 stopnie, nad częścią parterową pulpitu o nach. 25 stopni. Zadaszenia wieżyczek betonowe, częściowo pokryte dachówką.

6.2. Budynek Kordegardy:

Kategoria geotechniczna posadowienia pierwsza. Posadowienie bezpośrednie

Ściany fundamentowe murowane z cegły pełnej.

Posadzki betonowe na gruncie

Ściany zewn kondygnacji nadziemnych murowane z cegły pełnej na zaprawie wapiennej i wapienno – cementowej: gr. 52 i 45 cm

Ściany nośne wewn. murowane z cegły pełnej na zaprawie wapiennej i wapienno – cementowej od gr. 33 cm (z tynkiem)

Schody zewn. betonowe na gruncie

Stropy drewniane, belkowe, osłonięte obustronnie deskami, od dołu tynkowane na trzcinie.

Komin murowany z cegły pełnej, czapa betonowa.

Nadproża murowane płaskie i ostrołukowe

Konstrukcja drewniana dachu z krawędziaków: dach główny czterospadowy z kalenicą, (trzy przęsła jętkowe) o nachyleniu połaci wsch. i zach. 53 stopnie, a pn. i pd. 62 stopnie. Dach przedsionkiem trzyspadowy o nach. 53 stopnie. Zadaszenia wieżyczek betonowe, częściowo pokryte dachówką.

6.3. Budynek gospodarczy - Willa

Kategoria geotechniczna posadowienia pierwsza. Posadowienie bezpośrednie

Ściany fundamentowe murowane z cegły pełnej. Grubość do 55 cm.

Stropy nad piwnicami żelbetowe płytowe i gęsto żebrowe.

Posadzki piwnic betonowe (oraz lastrykowe), w części pomieszczeń ubity grunt.

Ściany zewn kondygnacji nadziemnych murowane z cegły pełnej na zaprawie wapiennej – cementowej: gr. do 50 cm, ocieplone styropianem.

Ściany nośne wewn. murowane z cegły pełnej na zaprawie wapiennej i wapiennej – cementowej od gr. 28 - 33 cm (z tynkiem)

Ściany wewn. działowe jak nośne od grubości 15 - 17 cm (z tynkiem)

Schody zewn. betonowe

Schody wewn. betonowe do piwnic, żelbetowe na piętro oraz oraz drewniane policzkowe na poddasze

Balkon żelbetowy, wspornikowy.

Stropy kondygnacji nadziemnych drewniane, belkowe, osłonięte obustronnie deskami, od dołu tynkowane na trzcinie. Na salonem parteru strop uszkodzony

Kominy murowane z cegły pełnej, czapy betonowe.

Nadproża murowane płaskie i żelbetowe

Konstrukcja drewniana dachu z krawędziaków: dach nad częścią północną dwuspadowy płatwiowo – kleszczowy, o nach. 46 stopni, nad rysalitem klatki schodowe dwuspadowy o nach. 50 stopni, nad dobudówką kuchenną trzyspadowy płatwiowy o nach. 45 stopni, nad częścią południową mansardowy (górna część jętkowa o nach. 39 stopni, dolna część pulpit o nach. 68 stopni).

7. Izolacje

Izolacje przeciwwilgociowe:

- nie stwierdzono użycia izolacji przeciwwilgociowych, za wyj. pokrycia balkonu w Willi papą asfaltową oraz warstwy folii paroizolacyjnej na stropie nad piętrem w tym budynku.

Izolacje termiczne:

- izolacje termiczne zastosowano jedynie w budynku Willi podczas ostatniego remontu: ściany zewnętrzne ocieplono styropianem gr. do 15 cm, a na stropie nad piętrem ułożono wełnę mineralną luzem o gr. do 20 cm.

Izolacja p-poż:

Stropy drewniane nad piętrem osłonięto od strony poddasza cegłami gr 5 cm, ułożonymi na deskowaniu, spojonymi zaprawą cementową. (zachowana częściowo)

8. Instalacje

8.1. Budynek pałacu:

Budynek jest wyposażony w następujące instalacje:

- woda zimna do celów sanit. – instalacja nieczynna
- woda ciepła (brak informacji o podgrzewaniu) – instalacja nieczynna
- c.o : do budynku doprowadzono przyłącze od kotłowni z dala czynnej, ale nie podłączono instalacji (grzejniki zdemontowane) – instalacja nieczynna
- gaz do urządzeń kuchennych (instalacja nieczynna)
- kanalizacja sanitarna do istn. sieci kanalizacyjnej - nieczynna
- odprowadzenie wód opadowych z dachów do niezainwentaryzowanej kanalizacji zewnętrznej (brak na mapie zasadniczej)
- wentylacja mechaniczna: wentylator kanałowy w oknie bufetu (w piwnicach) - nieczynny
- wentylacja grawitacyjna kominami murowanymi – występuje sporadycznie.
- instalacja elektryczna oświetlenia i gniazd wtykowych – starego typu, nieczynna, nieodpowiadająca obecnym wymaganiom.
- instalacja alarmowa – brak

- instalacja odgromowa – część zwodów uszkodzona
- instalacja hydrantów wewn. niekompletna, nieczynna, nieodpowiadająca obecnym wymaganiom.

8.2. Budynek kordegardy:

Budynek jest wyposażony w następujące instalacje:

- gaz do celów grzewczych (instalacja nieczynna), piecyk usunięto
- odprowadzenie wód opadowych z dachów na teren
- wentylacja – grawitacyjna
- instalacja elektryczna oświetlenia i gniazd wtykowych – starego typu, nieczynna, nieodpowiadająca obecnym wymaganiom.
- instalacja alarmowa – brak
- instalacja odgromowa – brak, nie wymagana

8.3. Budynek gospodarczy - Willa:

Budynek jest wyposażony w następujące instalacje:

- woda zimna do celów sanit.
- woda ciepła z podgrzewacza el. oraz gazowego przepływowego (nieczynny)
- c.o : do budynku doprowadzono przyłącze od kotłowni z dala czynne – instalacja nowa
- dodatkowe ogrzewanie piecowe.
- gaz do urządzeń kuchennych i podgrzewacza gazowego (instalacja nieczynna)
- kanalizacja sanitarna do istn. sieci kanalizacyjnej
- odprowadzenie wód opadowych z dachów do kanalizacji zewnętrznej
- wentylacja grawitacyjna kominami murowanymi – występuje sporadycznie.
- instalacja elektryczna oświetlenia i gniazd wtykowych – starego typu, nieodpowiadająca obecnym wymaganiom.
- instalacja alarmowa – brak
- instalacja odgromowa – sprawna
- instalacja hydrantów wewn. – nie wymagana

9. Urządzenie dźwigowe:

- budynek pałacu wyposażony był w dźwig kuchenny towarowy (prawdop. ręczny), obecnie nieistniejący

10. Wykończenie wewnętrzne budynków

10.1. Budynek pałacu:

Posadzki i podłogi:

Posadzki na ciągach komunikacyjnych z lastryka, w pomieszczeniach pozostałych parkiet i podłoga biała. Rozmieszczenie podłóg i posadzek pokazano na rzutach. Przy podłogach betonowych i lastrykowych zastosowano cokoliki o wys. 13 cm, wokół podłóg drewnianych listwy przypodłogowe. Część parkietów przykryto wtórnie wykładzinami z PCV.

Ściany:

Tynki wapienno – cementowe, gładkie, malowane.

Okładziny ceramiczne ścian: w sanitariatach i pom. kuchennych. Wysokości okładzin podano na rzutach. Na ciągach komunikacyjnych lamperie malowane farbą olejną,

Obudowy:

Boazerie drewniane zastosowano w sieni, hallu – klatce schodowej (na parterze) oraz w sali (3) przeszła wschodniego skrzydła północnego (pom. nr 1.12).

W korytarzyku przybudówki (parter) zastosowano boazerię z laminatu

Dekoracja architektoniczna tynkowa:

Gzymsy tynkowe ciągnięte w korytarzach kondygnacji nadziemnych skrzydła południowego oraz w klatce schodowej na piętrze (odcinki) i Sali (3) przeszła wschodniego skrzydła północnego (pom. nr 1.12).

Elementy dekoracyjne ciągnięte: głowica i baza kolumny głównej klatki schodowej oraz głowice półkolumn w pom. 1.05, 1.06, 1.07, głowice i bazy półfilarków w pom. 2.05 oraz bazy i belkowanie półfilarów w sieni – klatce schodowej parteru.

Element dekoracyjny opracowywany indywidualnie: głowice tynkowe półfilarów w sieni – klatce schodowej parteru.

Stolarka wewnętrzna:

Zachowane drzwi na ciągach dawnych amfilad drewniane płycinowe, dwuskrzydłowe w ozdobnych opaskach: pełne do pom. 1.05, 1.07, 2.07, 2.06, 2.20, 2.02, oraz z klatki schodowej i sieni w kierunku pom. 2.14, 1.14, 1.05, w pom. 1.14 i w kuchni 1.16.

Drzwi wewn. ozdobne, częściowo przeszklone z klatki schod. parteru do pom. 1.13. Drzwi wewn. pełne z naświetlem ozdobnym z klatki schodowej na werandę (dawniej zewnętrzne – podwójne) oraz z sieni do przedsionka.

Pozostałe drzwi wewnętrzne płycinowe i płytowe nie posiadają walorów zabytku, a część z nich (drzwi płytowe i drzwi płytowe z naświetlem) wstawiono w latach 70 i 80-tych XX w.

Wszystkie drzwi wraz z ościeżnicami są malowane na kol. biały.

W pom. 1.14 zachowane trzy szafki wnękowe.

Parapety okien drewniane.

Schody głównej klatki schodowej:

W głównej klatce schodowej zastosowano drewniane schody wachlarzowe o konstrukcji częściowo wspornikowej w oparciu o umieszczoną centralnie murowaną kolumnę. Bieg ujęty w dwa klejone policzki. Podstawowym elementem nośnym są podstopnice, połączone ze stopniami. Od spodu bieg podszalowano sklejką. Trałki drewniane toczone, zamocowane do policzków podtrzymują dębowy pochwyt. Początek dolny balustrady stanowią indywidualnie opracowane grubsze trałki. Lokalnie konstrukcję wzmocniono wtórnie prętami metalowymi. Zakręt biegi podpira dodatkowa niska kolumnienka betonowa.

Z biegiem schodowym nierozzerwalnie połączona jest antresola na poziomie piętra, otoczona balustradą o identycznych trałkach (w identycznym rozstawie ok. 19 cm). Wsporniki o antresoli przekroju 40 x 6 cm wykonano z litego drewna, pokrytego dekoracją snycerską. Zewnętrzną krawędź antresoli zakończono litym „okapnikiem”. Na łączeniach elementów zastosowano listwy dekoracyjne. Całość bejcowana w kolorze ciemnego orzecha, lakierowana.

Elementy inne:

W Sali 1.13 zachowała się wnęka kominka (nieczynnego – brak komina spalinowego), otoczona dekoracją ceramiczną (cokół, gzyms i słupki) z kafli. Tylną ściankę wnęki zajmuje żelazna płyta z wypukłą dekoracją (kosa, podkowa i grabie – prawdopodobnie herb szkoły rolniczej) oraz datą A.D. MCMXXXIV. W dolnej części kominka ażurowy płatek żelazny w formie 7-miu połączonych okręgów.

10.2. Budynek Kordegardy:

- tynki wap-cem, gładkie, malowane farbami klejowymi
- podłoga betonowa, częściowo pokryta wykładziną PCV
- drzwi wewn. drewniane płycinowe
- parapety drewniane

10.3. Budynek gospodarczy – willa:

Posadzki i podłogi:

Posadzki na ciągach komunikacyjnych z lastryka, w pomieszczeniach pozostałych parkiet i podłoga biała. Rozmieszczenie podłóg i posadzek pokazano na rzutach. Przy podłogach betonowych i lastrykowych zastosowano cokoliki o wys. 13 cm, wokół podłóg drewnianych listwy przypodłogowe. Część parkietów przykryto wtórnie wykładzinami z PCV.

Ściany:

Tynki wapienne – cementowe, gładkie, malowane.

Na ciągach komunikacyjnych i w sanitariatach lamperie malowane farbą olejną,

Obudowy:

Boazerię z laminatu zastosowano w hallu piętra oraz w łazience piętra

Stolarka wewnętrzna:

Drzwi wewnętrzne drewniane płycinowe i płytowe w ościeżnicach drewnianych z opaskami. Stolarka wewnętrzna pozbawiona jest cech stylowych i dekoracji.

Wszystkie drzwi wraz z ościeżnicami są malowane na kol. biały.

W pom. garderoby na parterze zachowana szafa wnękowa.

Parapety okien drewniane.

Schody głównej klatki schodowej:

W głównej klatce schodowej ponad poziomem piętra zastosowano drewniane schody policzkowe z balustradami stalowymi. Balustrada schodów na piętro stalowa spawana, z pochwytym drewnianym.

Elementy inne:

W pom. 2.03 (wspólnie z 2.05) i 2.04 zachowały się piece kaflowe – pozbawione dodatkowej dekoracji.

11. Wykończenie zewnętrzne budynków

11.1. Budynek pałacu:

Ściany:

Tynki wapienne – cementowe w kolorze piaskowym, na elementach dekoracyjnych, ościeżach, gzymsach, opaskach itp. malowane na kolor biały, pod zegarem słonecznym na ścianie pd. kol. ciemnożółty.

Dekoracje malarskie wielokolorowe tylko w obrębie zegarów słonecznych na ścianie wschodniej i zachodniej budynku

Cokoły tynkowane jako imitacja kamienia, szare. W obrębie zejścia do piwnic – części południowej wykonano w latach 80-tych XX w. oblicowanie z otoczaków granitowych (dunajcowych), cokół werandy częściowo obłożony płytkami gresu podłogowego (wtórnie)

Elementy dekoracyjne tynkowe:

Na elewacji frontowej oraz zach. elewacji przybudówki pn. zastosowano gzymsy ciągnięte wieloskokowe wsparte fryzem konsolkowym.

Podobnie arkadki nad wnęką na ścianie pd. podparto murowanymi konsolkami.

Pozostałe okapy dachów przebiegają nad gzymsami wieloskokowymi ciągniętymi (trzy rodzaje).

Podobną metodą wykonano podokienniki oraz neogotyckie gzymsy nadokienne i szczytów dachowych.

Specjalne opracowanie otrzymały wieżyczki wiszące elewacji południowej (wnęki - blendy ozdobne).

Również wykonanie indywidualne ma kartusz – monogram nad wejściem głównym.

Pozostałe elementy dekoracyjne ścian i wieżyczek, tarczki herbowe wykonano przez otynkowanie gładkie wcześniej ukształtowanych elementów murowanych.

W tynku wykonano dekoracyjne „korony” na nadprożach okien piętra elewacji zachodniej.

Elementy dekoracyjne metalowe:

Na ścianie zachodniej zamocowano metalowe podpory pod skrzynki kwiatowe (pod oknami piętra).

Na elewacjach zach. wschodniej i południowej zamontowano metalowe gnomony zegarów słonecznych: wyjątkowo starannie opracowano gnomon zegara południowego, gdzie na zakończeniu wskazówki oraz pod wskazówką wykonano metalowe tarczki słoneczne. Indywidualne opracowanie ma również gnomon zamontowany do wieżyczki wieńczącej elewację południową.

Balustrady balkonów są spawane, stalowe, nieoryginalne (mocowane sukcesywnie w II poł. XX w.

Okna piwniczne otrzymały kraty metalowe, spawane.

Balustrada schodów zewn. pn. z rury stalowej jest wtórna.

Stolarka okienna:

Okna drewniane skrzynkowe ze ślemieniem: trójskrzydłowe, dwuskrzydłowe oraz jednoskrzydłowe ze skrzydłami otwieranymi na zewnątrz i do wnętrza, za wyj. okien z klatki schodowej na balkon elewacji wschodniej, gdzie wszystkie pary skrzydeł otwierają się do wnętrza. Okna parteru mają wmontowane kraty w ościeżnice pomiędzy skrzydłami. Wyjątek stanowią okna elewacji pn (parter przybudówki) gdzie zastosowano okna bez ślemienia. Podział skrzydeł szprosami pokazano na rysunkach.

Większość okien nie posiada dodatkowej dekoracji. Dodatkowe dekoracje na przymykach i ślemieniu zastosowano w ostrołukowych oknach piętra elewacji zachodniej i nad balkonem na elewacji wschodniej.

Na poddaszu, werandzie i do piwnic zastosowano okna pojedyncze i bez krat

Stolarka drzwiowa:

Drzwi wejściowe główne drewniane płycinowe, dwuskrzydłowe, z naświetlem i dekoracją stolarską przymyku i dolnej części skrzydeł.

Drzwi zewn. północne drewniane płycinowe, jednoskrzydłowe, bez dekoracji. Podobnie dwuskrzydłowe drzwi do piwnicy (część pn.). Drzwi do werandy dwuskrzydłowe, płycinowe, wmontowane wtórnie, z naświetlem pojedynczym. Drzwi do południowej części piwnic nowe płytowe, w ościeżnicy stalowej.

Obróbki blacharskie:

Obróbki blacharskie wykonane z blachy cynkowej i st. ocynk. w kolorze naturalny. Orynnowanie z takiej samej blachy, liczne ubytki.

Pokrycie dachu:

Pokrycie dachu z dachówki ceramicznej zakładkowej. Hełmy wieżyczek betonowe.

Schody zewn.:

Schody zewn. betonowe na gruncie.

11.2 Budynek Kordegardy

Ściany:

Tynki wapienno – cementowe w kolorze piaskowym, na elementach dekoracyjnych, ościeżach, gzymsach, opaskach itp. malowane na kolor biały

Cokoły tynkowane jako imitacja kamienia, szare.

Elementy dekoracyjne tynkowe:

Gzymsy ciągnięte wieloskokowe

Podobną metodą wykonano podokienniki oraz neogotyckie gzymsy nadokienne

Stolarka okienna:

Okna drewniane skrzynkowe, na elewacjach zach. i pn. ze ślemieniem: jednoskrzydłowe ze skrzydłami otwieranymi na zewnątrz i do wnętrza. Okna mają wmontowane kraty w ościeżnice pomiędzy skrzydłami. Podział skrzydeł szprosami pokazano na rysunkach.

Stolarka drzwiowa:

Drzwi wejściowe drewniane płycinowe, jednoskrzydłowe, w ościeżnicy drewnianej

Obróbki blacharskie:

Obróbki blacharskie wykonane z blachy cynkowej i st. ocynk. w kolorze orzech jasny. Orynnowanie z takiej samej blachy,

Pokrycie dachu:

Pokrycie dachu z dachówki ceramicznej zakładkowej. Hełmy wieżyczek betonowe.

Schody zewn.:

Schody zewn. betonowe na gruncie, bez balustrady.

11. 3 Budynek gospodarczy – Willa

Ściany:

Tynki cienko powłokowe na siatce, kol. ciemnożółty, detale arch. (gzymsy podokienniki) w kol. białym.

Cokoły i studzienki okien piwnicy tynkowane (tynk cem-wap) jako imitacja kamienia, kol. szary, nieocieplone.

Elementy dekoracyjne tynkowe:

Istniejące gzymsy i podokienniki obłożono styropianem, obecnie te elementy wykonane są ze styropianu jako uproszczenie dawnych.

Elementy dekoracyjne metalowe:

Balustrada balkonu spawana, stalowa, modernistyczna.

Stolarka okienna:

Wszystkie okna budynku za wyjątkiem okrągłego okienka strychu wymieniono ostatnio na jednoramowe z szybami zespolonymi.

Stolarka drzwiowa:

Drzwi wejściowe jednoramowe, dwuskrzydłowe częściowo oszklone (nowe) na elewacji wschodniej i zachodniej. Na elewacji pn. drzwi płycinowe, drewniane, jednoskrzydłowe w ościeżnicy drewnianej

Obróbki blacharskie:

Obróbki blacharskie wykonane z blachy st. ocynk. powlekanej w kolorze brązowym Orynnowanie systemowe z PCV

Pokrycie dachu:

Pokrycie dachu z dachówki ceramicznej zakładkowej.

Schody zewn.:

Schody zewn. betonowe na gruncie.

12. Uwagi końcowe:

Przedmiotowe budynki nie naruszają interesów Osób trzecich – sąsiadów.

Żaden z przedmiotowych budynków nie jest dostosowany do potrzeb osób niepełnosprawnych ruchowo.

Budynek pałacu nie spełnia wymagań ochrony p-poż w zakresie palności schodów, stropów, braku właściwej instalacji hydrantowej, braku właściwej ewakuacji z pomieszczeń.

Wszystkie trzy budynki wykazują zawilgocenie w przyziemiu, a w piwnicach pałacu pojawia się woda stojąca.

Budynki nie spełniają także norm ochrony cieplnej (za wyjątkiem budynku gosp., którego ocieplenie również wymaga poprawy (cokół i piwnice)

W złym stanie jest także zachodnia część mansardowego dachu budynku gospodarczego.

Detale dekoracyjne Pałacu i Kordegardy wykazują znaczne ubytki.

Niewłaściwie przeprowadzony remont willi spowodował uszkodzenie stropu nad parterem.

Wszystkie instalacje w ww. budynkach (za wyj. nowej instalacji c.o. w budynku willi wymagają wymiany.

Przed rozpoczęciem prac remontowo – adaptacyjnych należy wykonać ekspertyzy: mykologiczną, konstrukcyjną i kominiarską.

Opracowała: